

MONITOR CHIŃSKI

CZERWIEC 2018

„Monitor Chiński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Chinach, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie Europy Środkowej oraz działania zagraniczne chińskich władz lokalnych w prowincji Syczuan. Monitor opracował dr Bartosz Kowalski – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR CHIŃSKI

CZERWIEC 2018

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

9-10 czerwca: szczyt Szanghajskiej Organizacji Współpracy w Qingdao. Państwami członkowskimi powołanej w 2001 r. SOW są Rosja, Chiny, Indie, Pakistan, Kazachstan, Kirgistan, Tadżykistan i Uzbekistan. Afganistan, Białoruś, Iran i Mongolia mają status obserwatorów. Xi Jinping powiedział zgromadzonym że „podczas gdy hegemonia i *power politics* na świecie utrzymuje się, to rosnące dążenia do bardziej sprawiedliwego i równego porządku międzynarodowego wymagają bacznej uwagi”. Chiński przywódca krytykował również zwyczajowo unilateralizm, protekcjonizm i próby odwracania biegu globalizacji, które przyjmują nowe formy podczas gdy „większe zdemokratyzowanie stosunków międzynarodowych jest trendem nie do powstrzymania” Po rozszerzeniu w ubiegłym roku o Indie i Pakistan, Dehli jako jedyny członek SWO odmówiły przyjęcia strategii Pasa i Szlaku w deklaracji kończącej szczyt w Qingdao. To właśnie Indie są największym beneficjentem kierowanego przez Chiny Azjatyckiego Banku Inwestycji Infrastrukturalnych (AIIB). Jak poinformowano przy okazji III Dorocznego Spotkania Gubernatorów AIIB, którego gospodarzem był w czerwcu Bombaj, Indie zaabsorbowały aż 1,21 mld USD z 4,39 mld USD zainwestowanych dotychczas przez bank. Chociaż rząd w Dehli przedstawił AIIB wnioski o finansowanie projektów na łączną sumę 2,4 mld USD, to na razie uchyla się od odpowiedzi czy będzie zainteresowany inwestycjami banku jeśli zostaną one powiązane z „Pasem i Szlakiem”.

Atmosfera szczytu organizowanego pod auspicjami Chin kontrastowała z odbywającym się równolegle szczytem G7 w Kanadzie, który był okazją do kolejnej publicznej demonstracji niezadowolenia z pozycji handlowej USA we wspólnocie transatlantyckiej, zmanifestowanej przez Donalda Trumpa odmową podpisania komunikatu podsumowującego spotkanie.

19 czerwca: w perspektywie Brexitu chińskie linie lotnicze otwierają nowe połączenia z Wielką Brytanią. Od 12 lipca linie lotnicze China Southern Airlines uruchomią bezpośrednie połączenie lotnicze pomiędzy Londynem Heathrow i miastem

CENTRALNA KONFERENCJA DS. ZAGRA- NICZNYCH

Drugie w ciągu czterech lat spotkanie tego typu zwołane przez Xi Jinpinga wskazuje na stale rosnącą rolę spraw zagranicznych w polityce państwa. W retoryce chińskiej dyplomacji odchodzi się od pojęcia „strategicznej szansy” na rzecz „momentu historycznego”, co świadczy o rosnącej asertywności w chińskiej polityce zagranicznej w najbliższym czasie.

Sanya, w następstwie liberalizacji przepisów wizowych dla obcokrajowców odwiedzających wyspę Hainan w celach turystycznych. W maju China Southern Airlines zainaugurował obsługiwane trzy razy w tygodniu połączenie z londyńskiego lotniska do miasta Wuhan, a od stycznia br. częstotliwość połączeń z Heathrow do hubu China Southern w Guangzhou została zwiększona do dwóch lotów dziennie. Londyn jest też kierunkiem ekspansji przewoźników należących do HNA Group. W tym roku linie lotnicze Beijing Capital Airlines uruchomiły loty ze stolicy Wielkiej Brytanii do Qingdao, linie lotnicze Hainan Airlines loty do Changsha, natomiast linie lotnicze Tianjin Airlines do Xi'an. Ponadto w czerwcu linie lotnicze Hainan Airlines uruchomiły loty na trasie Pekin-Edynburg-Dublin obsługiwane airbusami A330-300. Jest to pierwsze w historii bezpośrednie połączenie pomiędzy Chinami a Szkocją i Irlandią.

22-23 czerwca: Centralna Konferencja ds. Zagranicznych (*Zhongyang Waishi Gongzuo Huiyi* 中央外事工作会议). To już drugie takie spotkanie zwołane przez Xi Jinpinga w ciągu czterech lat (Hu Jintao zorganizował jedną w ciągu dekady rządów, Jiang Zemin zaledwie jedną na 13 lat swojego przywódca), co wskazuje na rosnącą rolę spraw zagranicznych w polityce Chin. W przemówieniu otwierającym, przewodniczący ChRL podkreślił, że lata 2017-2022 (między 18. i 19. Zjazdem Partii/okres drugiej kadencji Xi), stanowią „moment historyczny (*lishi jiaohui qi*, 历史交汇期) dla realizacji dwóch celów na stulecie” (osiągnięcie poziomu społeczeństwa umiarkowanego dobrobytu na stulecie KPCh w 2021 r. i osiągnięcie statusu nowoczesnego mocarstwa socjalistycznego na stulecie Chin Ludowych w 2049 r.), o „ogromnym znaczeniu dla wielkiej historycznej odnowy narodu chińskiego”. Zdaniem Billa Bishopa takie rozłożenie akcentów w miejsce dotychczasowego sloganu „okresu strategicznej szansy” (*zhanlve jiyu qi*, 战略机遇期) oznacza wyraźny wzrost asertywności Chin w polityce zagranicznej i bezpieczeństwa w najbliższym czasie. Xi Jinping mówił ponadto o istocie „uchwycenia procesu postępującej multilateralizacji świata, oraz przywiązywania uwagi do dogłębnego dostosowywania relacji między wielkimi mocarstwami”. Z kolei wpływowy chiński badacz polityki zagranicznej, Yan Xuetong idzie w swych opiniach jeszcze dalej, oceniając, że wielobiegunowość jest mrzonką, a w ciągu kolejnych pięciu lat świat wróci do porządku dwubiegunowego, z wyraźnym odejściem od porządku opartego na wartościach i normach Zachodu.

24 czerwca: chińskie lokomotywy hybrydowe na niemieckich torach. Firma CRRC Zhuzhou Locomotive podpisała porozumienie ramowe z Deutsche Bahn na sprzedaż 20 lokomotyw hybrydowych, rozwijających prędkość do 100 km/h. Tym samym po raz pierwszy pojazd tego typu wyprodukowany całkowicie w Chinach trafi na rynek niemiecki.

II. CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

8 czerwca: zakończenie dolnośląskiej misji gospodarczej w prowincji Anhui.

Na przełomie maja i czerwca delegacja ponad trzydziestu osób, na czele z marszałkiem Cezarym Przybylskim, pojechała na tygodniową wizytę w zaprzyjaźnionej chińskiej prowincji. Urzędnicy, radni (m.in. przewodniczący sejmiku Paweł Wróblewski z DRS i Andrzej Jaroch z PiS), ale także przedstawiciele biznesu i mediów rozmawiali o tym, jak zacieśnić więzy między regionami. Spotkali się m.in. z gubernatorem Li Guoyingiem, który przyjął Dolnoślązaków na uroczystej kolacji. Wizyta dolnośląskiej delegacji była okazją do organizacji dwóch forów gospodarczych (w Szanghaju i Hefei), podczas których chińscy i polscy przedsiębiorcy mieli możliwość, by nawiązać i wzmocnić kontakty. W efekcie rozmów dwie firmy z Szanghaju, produkujące baterie do samochodów elektrycznych, wyraziły zainteresowanie lokalizacją swoich nowych inwestycji we Wrocławiu i w okolicach Oławy. Nowe projekty gospodarcze obejmują również reklamę, współpracę kulturalną (produkcję programów TV), naukową oraz wykorzystanie chińskich doświadczeń w adaptacji i przekształcaniu byłych kopalni w elektrownie fotowoltaiczne (miasto Huainan).

W 1997 r. prowincja Anhui podpisała porozumienie z ówczesnym województwem wrocławskim. Rok temu porozumienie zostało odnowione, już z województwem dolnośląskim. Chińska delegacja z Anhui w ostatnich trzech latach przebywała na Dolnym Śląsku dwukrotnie - w 2015 roku oraz jesienią 2017 roku, kiedy we Wrocławiu odbywało się Forum Gospodarcze poświęcone współpracy naszych regionów. Podczas tegorocznej misji gospodarczej rozmowy dolnośląskiej delegacji dotyczyły współpracy gospodarczej, naukowej, kulturalnej oraz wzajemnej promocji turystyki. Co bardzo istotne, chiński inwestor wybuduje na Dolnym Śląsku fabrykę podzespołów potrzebnych do produkcji samochodów elektrycznych - mówi Karol Przywara, dyrektor Wydziału Współpracy z Zagranicą Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego. Wkrótce do firmy Capchem, która na Dolnym Śląsku będzie produkowała baterie litowo-jonowe, dołącza kolejne chińskie przedsiębiorstwa z branży Automotive. Współpraca regionu z Chinami nie dotyczy jedynie biznesu. Od 10 lat przy Uniwersytecie Wrocławskim działa Instytut Konfucjusza, powstały dzięki współpracy z Uniwersytetem w Xiamen. Ponadto Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu ma podpisane bilateralne umowy z dwoma chińskimi uniwersytetami, a wrocławska Niepubliczna Szkoła Podstawowa Leonardo da Vinci prowadzi nauczanie języka mandaryńskiego we wszystkich klasach, dwa razy w tygodniu.

7 czerwca: Chiny zbudują elektrownię geotermalną na Węgrzech. O planowanej inwestycji wartej 141 mln EUR poinformował przebywający z wizytą w Szanghaju minister spraw zagranicznych i handlu Péter Szijjártó. Zhejiang Kaishan Compressor Co. zbuduje elektrownię o mocy 40 megawatów w mieście Tura w pobliżu Budapesztu. Szijjártó poinformował również, że w związku z rosnącym zainteresowaniem Węgrami (w 2017 r. 230 tys. chińskich turystów) prowadzone są negocjacje

nt. uruchomienia bezpośredniego połączenia lotniczego między Budapesztem i Szanghajem przez China Eastern Air.

8 czerwca: linia kolejowa Budapeszt-Belgrad zostanie ukończona najpóźniej do 2023 r. Takie stanowisko przedstawił minister Szijjártó po rozmowie z wiceprzewodniczącym Państwowej Komisji Rozwoju i Reform Ning Jizhe i spotkaniu w ramach 7. sesji trójstronnej międzyrządowej chińsko-węgiersko-serbskiej grupy roboczej.

8 czerwca: Chiny i Serbia podpisują pakt bezpieczeństwa socjalnego. Dwustronna umowa podpisana w Belgradzie przewiduje, że chińscy pracownicy chińskich firm działających w Serbii będą wyłączeni z obowiązku płatności składek emerytalnych i ubezpieczeń zdrowotnych w Serbii, a serbskie firmy i serbscy pracownicy zwolnione z analogicznych świadczeń w Chinach.

8 czerwca: Polka prezesem IKEA w Chinach. Anna Pawlak-Kuliga przez dwa lata pełniła funkcję szefa polskiego oddziału grupy IKEA. Teraz pokieruje siecią sklepów meblarskiego giganta na największym rynku na świecie.

11 czerwca: chińskie miasta szukają partnerów w Polsce. Konsulat Generalny RP w Chengdu działający w zachodnich Chinach od listopada 2015 r. informuje, że chińskie miasta z tego regionu są zainteresowane nawiązaniem współpracy z partnerem z Polski. W liście do Związku Miast Polskich Konsul Generalna RP w Chengdu Katarzyna Wilkowiecka stwierdza, że z *dużą satysfakcją obserwują współpracę Chengdu z Łodzią i woj. łódzkiego z prowincją Syczuan. Ostatnio udało mi się znaleźć interesującego partnera dla Ostrowa Wielkopolskiego.* Po stronie chińskiej wśród potencjalnych partnerów gotowych do nawiązania współpracy wymienia się Chongqing (miasto lub województwo), Meishan, Leshan, Mianyang, a także Dujiangyan, które łączy już porozumienie z Koluszkami, ale od momentu podpisania nie było żadnych kontaktów.

22 czerwca: otwarcie chińskiego centrum wizowego w Bukareszcie. Funkcjonowanie placówki ma ułatwić wizyty obywateli rumuńskich w Chinach. Na świecie działa łącznie 66 chińskich centrów wizowych, w tym 21 w Europie. Nowo powołany oddział w Bukareszcie jest pierwszym w Europie Środkowo-Wschodniej.

23 czerwca: chińska flota wojenna na obchodach 100. rocznicy powołania polskiej Marynarki Wojennej. Fregatę Binzhou przywitało w gdyńskim porcie przeszło 300 osób, w tym kontradmirał Krzysztof Jaworski dowódca Centrum Operacji Morskich, prezydent Gdyni Joanna Zielińska oraz charge d'affaires chińskiej ambasady w Polsce Yao Dongfu.

Warto przypomnieć, że pierwszą w historii wizytę w Gdyni chińskie okręty złożyły w październiku 2015 r. na zaproszenie ministra obrony Tomasza Siemoniaka. Natomiast w lipcu 2017 r., pomimo wystosowania uprzedniej prośby ze strony władz Chin, strona polska gdy MON szefował Antoni Macierewicz, nie zgodziła się na zawinięcie do portu w Gdyni przebywających na akwenie Bałtyku trzech okrętów chińskich.

25 czerwca: czeski urząd antymonopolowy UOHS zatwierdził przejęcie majątku CEFC przez CITIC. Wśród czeskich aktywów znajdują się m.in. nieruchomości, klub piłkarski Slavia Praga, browary Lobkowicz. Natomiast urząd nie wymienił linii lotniczych Travel Service, w których CEFC (z siedzibą w Chinach) posiada 49,9% udziałów. CITIC złożył aplikację do UOHS za pośrednictwem firmy Hengxin z siedzibą zarejestrowaną na Wyspach Dziewiczych.

III. WIADOMOŚCI SYCZUAŃSKIE

7 czerwca: Air China otworzy połączenie Chengdu-Londyn. Od lipca trasę pomiędzy miastami (trzy razy w tygodniu w obie strony) będą obsługiwać samoloty Airbus 330-300. Uruchomienie bezpośredniego połączenia związane jest z nadzieją na zwiększenie ruchu turystycznego i rozwój współpracy gospodarczej między Wielką Brytanią i Chinami południowo-zachodnimi. W ubiegłym roku wymiana handlowa między WB i Syczuanem wyniosła blisko 1 mld USD (wzrost o 13%), a 36 tys. mieszkańców Syczuanu złożyło wnioski wizowe na Wyspy. Do stycznia 2017 r. linię między Londynem i Chengdu obsługiwały British Airways.

13 czerwca: inauguracja II Forum współpracy artystycznej Chin i krajów Europy środkowo-Wschodniej w Chengdu. W trakcie Forum zaplanowano inaugurację "Centrum kształcenia i praktyki młodych artystów Chin i krajów Europy Środkowo-Wschodniej" oraz "Centrum wymiany i współpracy twórczości kulturalnej Chin i krajów Europy Środkowo-Wschodniej". Organizatorem jest Ministerstwo Kultury i Turystyki Chińskiej Republiki Ludowej oraz rząd ludowy prowincji Syczuan.

13 czerwca: otwarcie połączenia kolejowego syczuńskiej strefy pilotażowej wolnego handlu „kolej RongOu + port Luzhou”. To pierwsza nitka łącząca śródlądowy transport wodny z koleją Chiny-Europa. W pierwszym składzie, 56 kontenerów zawierających głównie maszyny rolnicze zostało przetransportowanych z Chongqing do portu w Luzhou, a następnie koleją do Chengdu a stamtąd wyruszyło w piętnastodniową trasę do Niemiec.

21 czerwca: prowincja Syczuan członkiem Rady ds. Współpracy Lokalnej Chińsko-Rosyjskiego Komitetu Przyjaźni, Pokoju i Rozwoju. Rada jest drugim

po „Radzie ds. współpracy Jangcy-Wołga” mechanizmem współpracy lokalnej obu państw do którego przystąpił Syczuan. Stronę chińską reprezentuje 16 jednostek administracyjnych (prowincji, miast i dzielnic) a rosyjską 69.

IV. WIADOMOŚCI Z GUANGDONGU

5-9 czerwca: delegacja z Kantonu na szczycie klimatycznym w Bostonie. Delegacja pod przewodnictwem wiceszefa KPCh Komitetu Miejskiego Diao Ailin wzięła udział w Międzynarodowym Szczycie Klimatycznym podczas którego odbyła rozmowy z przedstawicielami rządów, instytucji i przedsiębiorstw m.in. z USA, Kanady, Francji i Wielkiej Brytanii. Tematem obrad była rola miast w ochronie klimatu, alternatywne źródła energii oraz zrównoważony rozwój.

27 czerwca: delegacja z koreańskiego Incheon z wizytą w Kantonie. Dziesięcioosobowa grupa urzędników odwiedziła miejskie biuro ds. turystyki gdzie rozmawiano na temat promocji przemysłu turystycznego i rozwój współpracy wzajemnej pomiędzy oboma metropoliami.

28 czerwca: Simens otwiera szkołę w Kantonie. Powstały z inicjatywy Simensa i Guangdong Machinery Technician College zainauguruje działalność we wrześniu. Instytucja pod nazwą Sino-German College of Siemens Technology będzie początkowo oferowała dwa czteroletnie programy specjalizacji w dziedzinie mechatroniki i robotów przemysłowych, a jej absolwenci otrzymają podwójne niemiecko-chińskie dyplomy.

KOMENTARZ

1. Polskiej delegacji na III szczycie AIIB przewodniczyła minister finansów Teresa Czerwińska, wicedyrektor AIIB Radosław Pyffel oraz liczna grupa bankowców z Polski. Przy okazji wizyty w Indiach, minister Czerwińska udzieliła wywiadu nt. w polskiej percepcji „Pasa i Szlaku”. Przedstawicielka polskiego rządu zwróciła uwagę, że „pewne inwestycje związane z Pasem i Szlakiem mogą przynieść korzyści dla naszej gospodarki”, natomiast odnosząc się do słabych stron chińskiej inicjatywy przyznała, że jest jeszcze za wcześnie aby ocenić impuls dla rozwoju infrastrukturalnego Polski, ale co jest oczywiste „Pas i Szlak nie powinien stać się narzędziem wzrostu siły i sprawowania

kontroli przez żadne z państw, lecz powinien służyć wszystkim uczestnikom, promować współpracę, zrównoważony rozwój i zbalansowaną wymianę handlową”.

2. W komunikacie po spotkaniu Xi-Putin, które odbyło się w przeddzień szczytu SOW, obaj przywódcy zadeklarowali poprawę koordynacji działań wojskowych oraz rozwój współpracy między narodowymi agencjami bezpieczeństwa aby połączyć wysiłki na rzecz stabilizacji sytuacji wewnętrznej obu państw. Przy okazji dwudziestego piątego spotkania Xi-Putin od 2008 r., rosyjski Rosatom podpisał umowy dotyczące budowy czterech elektrowni nuklearnych w Chinach (dwóch w prow. Liaoning oraz dwóch w prow. Jiangsu). Pekin i Moskwa porozumiały się również w sprawie utworzenia funduszu inwestycyjnego w celu wspierania projektów finansowych i przemysłowych na obszarze rosyjskiego Dalekiego Wschodu i Chin północno-wschodnich. Kapitał początkowy nowo powołanego funduszu wynosi 1,5 mld RMB (234 mln USD), a docelowo ma osiągnąć poziom 5 mld RMB (780 mln USD).

Oddala się natomiast perspektywa realizacji projektu szybkiej kolei z Chin przez Rosję do Europy, którą Pekin uznał za nieopłacalną. Budowa liczącej blisko 800 km linii Moskwa-Kazań, której rozpoczęcie jest zapowiadane na 2018 r., miała stać się częścią większej sieci „Eurazja” (Pekin-Moskwa-Berlin) obejmującej Niemcy, Polskę, Białoruś, Rosję, Kazachstan i Chiny. China Railway Eryuan Engineering Group (CREEC) odpowiedzialne za nitkę Moskwa-Kazań wskazuje wprost, że dla realizacji eurazjatyckiego projektu ważna jest porozumienie między państwami przez których terytoria trasa będzie przebiegać: „Konieczne jest zapewnienie silnego, w tym politycznego wsparcia ze strony rządu każdego kraju” – stwierdza się w dokumencie cytowanym na stronie Eurazjatyckiego Banku Rozwoju. Takie postawienie sprawy wskazuje, że nadrzędnym celem projektu jest związanie państw-partnerów we wspólną przestrzeń gospodarczą i logistyczną, a nie perspektywa zysku. Wobec niskiej rentowności i długiego okresu zwrotu realizacja podobnych przedsięwzięć bez woli politycznej państw jest raczej niemożliwa.

3. Jeśli poparcie władz Węgier i Serbii dla chińskiego projektu kolejowego między Budapesztem i Belgradem utrzyma się, to linia zostanie uruchomiona w ciągu pięciu lat. W czasie czerwcowej wizyty w Szanghaju minister spraw zagranicznych i handlu Péter Szijjártó przyznał, że Chiny chciałyby znacznie zwiększyć eksport do Europy, a temu celowi ma służyć rozwój morskiego szlaku z Chin Wschodnich do portu w greckim Pireusie, skąd towary będą transportowane koleją przez Węgry do Europy Zachodniej. W ten sposób za chińską pożyczką, podatnicy w Serbii i na Węgrzech będą finansować projekt dzięki któremu Pekin uzyska infrastrukturę potrzebną do wzmacniania więzi handlowych z Europą Zachodnią.

4. **W trakcie II Forum współpracy artystycznej Chin i krajów Europy środkowo-Wschodniej w Chengdu, stolicę Syczuanu określono miastem**

współpracy artystycznej „16+1”. Chengdu jako centrum współpracy artystycznej Chin i Europy Środkowo-Wschodniej, będzie wspierać organizację wspólnych przedsięwzięć kulturalnych oraz szkolenia i wymianę artystów z zainteresowanymi państwami. Przy okazji spotkania podpisano umowy na 170 projektów artystycznych, w tym m.in. pomiędzy Chengdu New Oriental Exhibition i słowackim Centrum Międzynarodowej Współpracy Kulturalnej oraz Chengdu Art. Theatre z partnerem z Litwy.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

